

Список використаних джерел

1. Конституція України від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР : станом на 8 груд. 2011 р. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=254%EA%2F96%2D%E2%F0>.

2. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 року (зі змінами і допов.) // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 25. – Ст. 131.

3. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 року (зі змінами і допов.) // Відомості Верховної Ради України. – 2013. – № 9-10. – Ст. 88.

4. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 15 лютого 2008 року «Про хід реформування системи кримінальної юстиції та правоохоронних органів» / Указ Президента України від 8 квітня 2008 р. №311/2008. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/311/2008>.

5. Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо запровадження інституту кримінальних проступків : проект Закону України № 10126. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?id=&pf3511=4270.

6. Закон України № 2617-VIII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2617-19#Text>.

Стеценко І. М.,

ад'юнкт відділу докторантури

та ад'юнктури Національної академії

внутрішніх справ

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ПРИДБАННЯ, ОТРИМАННЯ, ЗБЕРІГАННЯ ЧИ ЗБУТ МАЙНА, ОДЕРЖАНОГО КРИМІНАЛЬНО ПРОТИПРАВНИМ ШЛЯХОМ

Право – це сфера спільного дослідження юриспруденції та філософії, що є загальновідомим фактом, а тому найважливішим методологічним аспектом розвитку національного правознавства та правничої науки можна вважати правильне застосування філософських узагальнень, закономірностей суспільного розвитку для системи юридичних знань та відокремлення їх у системі світоглядної частини знань про право, його сутність та роль.

Специфіка кримінальної відповідальності за придбання, отримання, зберігання чи збут майна, одержаного кримінально протиправним шляхом зумовлена об'єктом злочинного посягання, оскільки відносини власності є предметом інтересу всіх, без винятку, категорій, груп і прошарків населення; це складний вузол

загальнонаціональних, групових (відомчих, територіальних) та індивідуальних (приватних) претензій. Звідси, процеси розвитку сучасного українського кримінального законодавства щодо охорони власності та необхідність формування новітньої кримінально-правової політики щодо охорони власності загалом та конкретних напрямів, яка б урахувала сучасні розробки теоретичних проблем кримінально-правової охорони власності в Україні та заклала підвалини нових правових механізмів протидії злочинам у цій сфері є надзвичайно актуальною.

Придбання, отримання, зберігання чи збут майна, одержаного кримінально протиправним шляхом, відноситься до корисливих кримінальних правопорушень, не пов'язаних з оберненням чужого майна на користь винного чи інших осіб, але оскільки вчинення такого кримінального правопорушення може і не обумовлюватися корисливими спонуканнями, а також те, що зміст об'єкта цього злочину становлять не тільки відносини власності, а інші відносини, можна ставити під сумнів віднесення його до кримінальних правопорушень проти власності. У свою чергу відносини власності – це суспільні відносини щодо володіння, користування і розпорядження майном. Об'єктами права власності, відповідно до цивільного законодавства України можуть бути будь-які окремі рухомі чи нерухомі речі, їх сукупність (майно) [1].

Встановлення згаданого виду відповідальності щодо придбання, отримання, зберігання чи збут майна, одержаного кримінально протиправним шляхом є необхідною умовою для здійснення ефективного правового регулювання даної сфери. Особи, що вчиняють кримінально карані діяння у згаданій сфері підлягають притягненню до кримінальної відповідальності та державному осуду з метою застереження усіх інших, а також для недопущення збагачення за рахунок використання чужих прав власності. У зв'язку з вищезазначеними положеннями, необхідним є комплексне дослідження характерних особливостей кримінальної відповідальності у сфері придбання, отримання, зберігання чи збут майна, одержаного кримінально протиправним шляхом.

Всі без виключення наявні дослідницькі методи потрібні та розроблені для кращого розуміння норм права, зв'язку між ними та правильності їх застосування, оце і є головна мета дослідника, використати такі підходи, які дадуть можливість найбільш повно висвітлити саме досліджуваний предмет.

Відомий вчений та дослідник Алексеев С. С. звертає увагу, що закони, юридична практика, прецеденти стали фактичною основою правових знань, а самі знання в силу цього набули по своєму змісту характеру «юридичної догматики» техніко-юридичної дисципліни, сконцентрованої довкола «догми права», практично значимих фактів наявних «правових реалій» – діючих юридичних норм, законів, юридичних прецедентів, правових звичаїв, їх розуміння, тлумачення, тобто «позитивного права» [2, с. 14].

Науковцю Хилюк С. В. вдалося у розширеному дисертаційному дослідженні констатувати, що методологія науки кримінального права України має тричленну структуру, включає філософський (фундаментальний), загальнонауковий та конкретно-науковий рівень. Нею зроблено висновок, що із загальнонаукових методів у кримінально-правових дослідженнях не можуть застосовуватися лише методи вимірювання та експерименту. А також, що зараз не в повній мірі використовується потенціал системного методу. Крім цього, на її думку, у наукових дослідженнях простежується відсутність належного співвідношення загальної та особливої частин кримінального права, їх штучна відірваність, як наслідок неправильного використання методів індукції та дедукції. Відсутнє єдине розуміння змісту методу порівняння. Має місце неправильне застосування історичного методу та методу порівняння. Це проявляється в абсолютизації зарубіжного та історичного досвіду кримінально-правової охорони певних суспільних відносин, як беззаперечного аргументу на користь запровадження такої самої практики в сучасній Україні, при цьому часто різниця соціальних, історичних, економічних, культурних умов життя суспільства не досліджується і у формулюванні висновків до уваги не береться. Конкретно-науковий рівень методології науки кримінального права України зводиться до використання догматичного методу, часто в підходах дослідників йому надається значення самодостатнього [3, с. 5–10].

Розглядаючи заздалегідь не обіцяне придбання або отримання, зберігання чи збут майна, завідомо одержаного кримінально протиправним шляхом за відсутності ознак легалізації (відмивання) майна, одержаного кримінально протиправним шляхом, можна дійти висновку, що своїми діями особа надає допомогу злочинцеві в збуті такого майна, чи купує його, після закінчення кримінально протиправної дії, заздалегідь не домовляючись про це. Придбання, отримання, зберігання чи збут майна, одержаного кримінально протиправним шляхом, є ефективною системою для швидкої реалізації майна, здобутого кримінально протиправним шляхом, своєрідним стимулом до вчинення нових кримінальних правопорушень, перешкоджає розкриттю кримінальних правопорушень та пошуку злочинців, особи, які збувають майно, одержане кримінально протиправним шляхом, втягують нових людей у злочинну діяльність.

Як впливає з наведеного, не дивним є той факт, що кримінально-правова протидія придбання, отримання, зберігання чи збуту майна, одержаного кримінально протиправним шляхом протягом тривалого часу не може отримати певного завершеного, консолідованого вигляду. Такий стан речей не додає прозорості самим відносинам власності та чесності суб'єктам до них залучених. Все це, у свою чергу, є віддзеркаленням нашого суспільства, його функціонування, у якому панує хаотичність та непослідовність, що, на жаль, є реальністю нашого сьогодення.

Теоретико-правовий аналіз зазначеної сфери надасть змогу висвітлити усі основні аспекти притягнення до кримінальної відповідальності за дане правопорушення, а також забезпечить створення підґрунтя для подальших досліджень. Наукове вивчення особливостей кримінальної відповідальності за придбання, отримання, зберігання чи збут майна, одержаного кримінально протиправним шляхом важливе, оскільки його результати нададуть змогу виявити якісні характеристики захисту права власності. Потреба у такому дослідженні зумовлена інтеграційними процесами України і визначення особливих рис створить підґрунтя для запозичення зарубіжними державами національного досвіду у правовому регулюванні даної сфери. Даний науковий аналіз здійснить вагомий вплив на систему теоретико-практичних знань у галузі кримінального права та удосконалив праворозуміння зазначеної сфери.

Як підсумок, потрібно констатувати, що для з'ясування основ кримінальної відповідальності за заздалегідь не обіцяне придбання або отримання, зберігання чи збут майна, завідомо одержаного кримінально протиправним шляхом за відсутності ознак легалізації (відмивання) майна, одержаного кримінально протиправним шляхом, потрібно застосовувати широкий методологічний спектр, а саме: загальнонаукову методологію, що включає історичний, структурний, системний, функціональний методи та відповідні логічні прийоми – аналіз, синтез, індукція, дедукція. А також безпосередньо практику застосування норм права, що регулюють відносини, які виникають у зв'язку з придбанням або отриманням, зберіганням чи збутом майна, а також шлях від створення норм до їх практичного застосування. Саме проблеми практики повинні бути поставлені в основу пізнання, оскільки вона ставить перед нами певні завдання, для вирішення яких відбувається активний розвиток норми права та здійснюється наукова діяльність.

Список використаних джерел

1. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>.
2. Алексеев С. С. Восхождение к праву. Поиски и решения. Москва: Издательство НОРМА, 2001. 752 с.
3. Хилюк С. В. Розвиток науки кримінального права України після відновлення її державної незалежності: (питання особливої частини): автореф. дис. ... канд. юрид. наук: [спец.] 12.00.08 «Кримінал. право та криминологія; кримінально-виконавче право; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. Львів, 2008 16 с.